

Соціально-психологічні чинники довіри у подружній парі

Анна Колосюк

*студентка кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KolosiukAV@krok.edu.ua*

Ольга Петрунько

*доктор психологічних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: OlgaPV@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-9023-5265*

Сім'я є одним із основних засобів задоволення основних людських потреб та індивідуальним оберегом для кожної людини. Перебування у шлюбі безпосередньо впливає на розвиток особистості людини. Міжособистісні взаємини чоловіків і жінок у подружніх парах є важливими для встановлення гармонії в сім'ї, задоволення потреб партнерів в прийнятті, любові, емоційній підтримці, у взаєморозумінні та визнанні. Довіра виступає одним із аспектів гармонійних стосунків між подружжям, що в свою чергу свідчить про задоволеність шлюбом, як показника його успішності. Довіра не тільки створює відчуття емоційної підтримки та безпеки, а і формує в людині готовність до стійких довготривалих стосунків та дає уявлення про майбутнє.

Аналіз фахової літератури з цієї проблеми дає підстави вважати, що ключовими соціально-психологічними чинниками, які формують довіру між партнерами у шлюбі, є:

1. Позитивне ставлення до подружнього партнера, що виражається у його особистісній привабливості, легкості спілкування з ним, узгодженості ціннісних орієнтацій та емоційна задоволеність відносинами з партнером: вираження взаємного кохання та поваги, взаємна допомога подружжя особистісному зростанню кожного, задоволеність рівноправними відносинами, відповідність шлюбного партнера ідеальному образу, що сприяє створенню сприятливого психологічного клімату, у якому партнери підтримують особистісний розвиток один одного, відчують задоволення від рівноправних і взаємно значущих відносин [5].

2. Стиль спілкування, який безпосередньо впливає на рівень довіри та емоційний клімат у родині. Агресивний, пасивний та пасивно-агресивний стилі комунікації поєднують елементи пасивності та прихованої агресії, що викликає напругу та нерозуміння між партнерами, знижуючи рівень взаємної довіри, натомість асертивний стиль – характеризується взаємною повагою, відкритістю, здатністю виражати власні емоції та потреби, не порушуючи при цьому прав партнера, що сприяє підвищенню рівня задоволеності шлюбом та формує гармонійні, довірливі стосунки [4].

3. Зовнішні та внутрішні чинники. Зовнішні чинники містять такі фактори: стабільність соціальної системи, рівень життя в країні, дієвість правових і

моральних норм, культурних і національних традицій, очікування референтних для сім'ї людей. Внутрішні чинники що визначають довірчі сімейні відносини, розкриваються через матеріальні і соціальні умови життя конкретної сім'ї, готовність до сімейного життя, шлюбно-сімейна мотивація, рівень подружньої сумісності, особливості міжособистісного спілкування подружжя, у яких виявляються їхні почуття, індивідуально-психологічні характеристики партнера по шлюбу (інтелектуальні та особистісні) [3].

4. Сформована з раннього дитинства довіра до себе, що є фундаментом побудови довірливих стосунків з іншими людьми в подальшому. Важливість формування довіри дитини до батьків на ранньому етапі розвитку людини відіграє важливу роль у становленні особистості і суттєво впливає на увесь перебіг людського життя. Довіра до себе сприяє ефективній соціалізації, формуванню внутрішньої цілісності, адекватної самооцінки та здатності до емоційної відкритості. Людина, яка довіряє собі, легше встановлює емоційний контакт, не боїться виявляти вразливість і приймати допомогу, що є необхідними умовами для побудови довірливих подружніх взаємин. Навпаки, дефіцит базової довіри, сформований у дитинстві, може ускладнювати здатність до близькості, породжувати тривогу, ревності чи підозрілість у стосунках. Сформована довіра до себе є ключовою передумовою особистісного зростання, психологічного благополуччя та стабільності у шлюбі [1, 2].

5. Структура сімейних ролей, що відіграє важливу роль у формуванні та підтриманні довірливих подружніх стосунків, оскільки саме через рольові очікування, функції та поведінкові моделі відбувається організація взаємодії між членами сім'ї. Сімейні ролі розглядаються як повторювальні зразки поведінки, які визначають, яким чином партнери реалізують свої обов'язки, приймають рішення, проявляють турботу, підтримку та відповідальність один перед одним.

Критерієм рольової структури сім'ї з гармонійними довірливими стосунками є гнучкість (на противагу жорсткості), тобто здатність членів сім'ї адаптуватися до змін життєвих обставин, взаємно підлаштовуватися під потреби партнера без втрати особистих меж; фіксованість (на противагу розмитості), рівномірний розподіл ролей та влади в сім'ї, що базується на принципах рівноправності, взаємної поваги та довіри. Крім того, показником зрілої рольової структури є можливість вільно обговорювати свої очікування, погоджувати розподіл відповідальності та визнавати внесок одне одного, що сприяє зміцненню емоційного зв'язку, розвитку взаєморозуміння і підтриманню стабільного рівня довіри у шлюбі [4].

Таким чином, довіра у подружніх стосунках є ключовим чинником їх гармонійності, стабільності та задоволеності шлюбом. Вона формується під впливом комплексу соціально-психологічних факторів, серед яких центральне місце посідають позитивне ставлення до партнера, ефективний асертивний стиль спілкування, внутрішні та зовнішні умови функціонування сім'ї, а також сформована з дитинства базова довіра до себе. Не менш важливою є гнучка структура сімейних ролей, що забезпечує рівновагу у взаєминах і

взаємну підтримку. Отже, довіра у шлюбі постає не як статичне утворення, а як динамічний процес, що залежить від особистісної зрілості партнерів, їх комунікативної компетентності та соціокультурного контексту сімейного життя.

Список використаних джерел

1. Єрмакова Н. О. Проблема довіри до себе у психоаналітичних концепціях розвитку особистості // *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Психологія.* – 2011. – №. 45. – С. 82-85.
2. Єрмакова Н. О. Психологічні особливості становлення довіри до себе в юнацькому віці : дис., канд. психол. наук : спец. 19.00.07 / Н. О. Єрмакова. Київ, 2008. 205 с.
3. Іващенко А. С. Психологічні чинники міжособистісних стосунків у молодих подружніх парах *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України.* 2012. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_5_37.
4. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навч. посіб. К.: ДП «Вид. Дім «Персонал», 2011. – 304 с. – *Бібліогр.* : с. 300-302
5. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї. 2015. - 136 с.